

Sygn. akt III CO 91/21

POSTANOWIENIE

Dnia 2 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa C. S.A. w K.
przeciwko A. K.
o ochronę dóbr osobistych,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 2 grudnia 2021 r.,
na skutek przedstawienia przez Sąd Okręgowy w K. sprawy o sygn.
akt I C [...], celem przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu

odmawia przekazania sprawy.

UZASADNIENIE

Powód C. S.A. w K. wniósł pozew przeciwko A. K. o ochronę dóbr osobistych. Pozwana jest sędzią, która prowadziła postępowanie w IX Wydziale Sądu Okręgowego w K. z powództwa tej spółki, a zarzuty opisane w pozwie dotyczą bezpośrednio czynności pozwanej jako sędziego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 44¹ § 1 i 2 k.p.c. sąd właściwy do rozpoznania sprawy może wystąpić do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu, jeśli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego.

W trybie tego przepisu wystąpił Sąd Okręgowy. Powyższy przepis koreluje z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, który zapewnia i kształtuje prawo do rozpoznania

sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Jednocześnie jednak stanowi wyjątek od zasad właściwości sądu ustalonych w art. 15-42 k.p.c., co oznacza, że powinien być wykładany ściśle, a nie w sposób rozszerzający.

Trzeba jednak zauważyć, że o ile pozwana prowadziła sprawę o sygn. akt IX GC (...) jako sędzia delegowana do Sądu Okręgowego w K., to aktualnie - jak wynika z informacji ujawnionych na stronie internetowej tego Sądu ([www\[...\].so.gov.pl](http://www[...]so.gov.pl)) - jest ona sędzią Sądu Okręgowego w K. w II Wydziale Cywilnym Odwoławczym, będąc jednocześnie sędzią wizytatorem w X Wydziale Wizytacyjnym (data powołania na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego - 7 lipca 2021 r.). W takiej sytuacji ma zastosowanie art. 48¹ k.p.c., gdyż pozwana jest wyłączona z mocy ustawy od rozpoznania niniejszej sprawy (na podstawie art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie ma przy tym zastosowanie uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 26 lipca 2019 r. (I NOZP 1/19, OSNKN 2020, nr 1, poz. 1), która dotyczy wyłączenia sędziego na wniosek.

Artykuł 48¹ k.p.c. to nowe rozwiązanie legislacyjne, które zostało wprowadzone na podstawie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz. 1469 ze zm.). Przepis ten wszedł w życie z dniem 7 listopada 2019 r. i miał - w założeniu ustawodawcy - zapewnić obiektywną bezstronność sądu przez wyłączenie pozostałych sędziów orzekających w danym sądzie, jeżeli w sprawie zaszła jedna z przyczyn wyłączenia wymienionych art. 48 § 1 pkt 1-4 k.p.c. w odniesieniu do któregoś z sędziów tego sądu. Faktycznie jest to postać *curia inhabilis*, a nie *iudex inhabilis*, której koncepcja sprowadza się do przyjęcia, że sam fakt orzekania w tym samym sądzie, w którym zaistniała przyczyna wyłączenia sędziego wymieniona w powołanych przepisach, może w odczuciu stron postępowań budzić wątpliwości co do bezstronności innych sędziów orzekających w tym samym sądzie. Nie rozważa się w tym wypadku stosunków służbowych czy towarzyskich łączących pozostałych sędziów z sędzią wyłączonym na podstawie któregoś z czterech pierwszych punktów art. 48 § 1 k.p.c. W uzasadnieniu nowelizacji wprost wskazano na konieczność wykluczenia „oczywistych zależności osobistych (koleżeńskich, towarzyskich) między wyłączonym sędzią a pozostałymi sędziami danego sądu na rozstrzygnięcie danej sprawy”. Nie ma przy tym

znaczenia, że sędzia wyłączony nie został wylosowany do rozpoznania tej konkretnej sprawy, czy nawet orzeka w innym pionie niż pion, w który toczy się dana sprawa. Nie ma również znaczenia wielkość sądu, aczkolwiek w praktyce oczywiste jest, że omawiany problem zależności osobistych nabiera szczególnego znaczenia w małych sądach, zaś w sądach liczących kilkudziesięciu czy kilkuset sędziów w wielu wypadkach traci na znaczeniu, niemniej ustawodawca uznał, że postrzeganie sądu - nawet w tej ostatniej sytuacji - jest wartością nadrzędną. Konsekwencją wyłączenia sędziego w sytuacjach, gdy jest on osobiście zainteresowany w sprawie, jest rozpoznanie sprawy przez inny sąd.

W razie stwierdzenia wyłączenia sędziego będącego stroną wynikającego z mocy samej ustawy (art. 48 § 1 pkt 1-4 k.p.c.) sąd właściwy (w tym wypadku Sąd Okręgowy) powinien zatem, zgodnie z art. 48¹ k.p.c., wystąpić do sądu nad nim przełożonego o wyznaczenie innego sądu równorzędnego do rozpoznania tej sprawy, a sąd przełożony powinien wyznaczyć taki sąd. Nie ma zatem podstaw do zastosowania w tej sytuacji art. 44¹ k.p.c.

Mając powyższe na względzie, na podstawie powołanych przepisów, orzeczono jak w sentencji postanowienia.

jw